

Kaasamistabel Vabariigi Valitsuse otsuse juurde „Eesti seisukohad Euroopa Liidu digivõrkude õigusakti eelnõu kohta“

Nr	Märkuse, ettepaneku või kommentaari tegija	Märkus, ettepanek või kommentaar	Arvestamine
1.	Eesti Infotehnoloogia ja Telekommunikatsiooni Liit	<p>Arvamus digivõrkude õigusakti ettepaneku kohta 27.02.2026</p> <p>Eesti Infotehnoloogia ja Telekommunikatsiooni Liit (ITL) esitab käesolevaga sisendi Eesti seisukohtadesse Euroopa Komisjoni 21.1.2026 ettepaneku kohta võtta vastu digivõrkude määrus (Digital Networks Act, edaspidi DNA ettepanek). Oleme ka varasemalt aktiivselt selle uue regulatsiooni teemal kaasa rääkinud esitades 11.07.2025 Euroopa Komisjonile arvamus vastuseks tagasisidekorjele ja 27.06.2024 tagasiside valgele raamatule „Kuidas rahuldada Euroopa digitaristu vajadusi“. Olles analüüsinud DNA ettepanekut oleme sunnitud tõdema, et enamikku ITL-i ja ka Eesti riigi varasematest ametlikest seisukohtadest ei ole arvestatud. Seetõttu peame äärmiselt vajalikuks, et Eesti kui väike Euroopa Liidu (EL) piiririik leiab koostöös teiste samameelsete riikidega võimaluse jõuliselt reageerida DNA ettepanekus sisalduvatele probleemsetele suundumustele läbirääkimistes teiste liikmesriikide ja Euroopa Liidu institutsioonidega.</p> <p>Toetame tugevalt eesmärki tugevdada sidevõrkude arengut ning Euroopa konkurentsivõimet, kuid leiame, et Euroopa Komisjoni poolt väljapakutud DNA ettepanek ei ole mitmes küsimuses õige suund, kuhu liikuda. Elektroonilise side sektori areng, innovatsioon ja investeringud on võimalikud vaid siis, kui igas liikmesriigis on soodne investeerimiskeskond, mis arvestab ka kohaliku sideturu iseärasusi.</p>	Võtame teadmiseks.
2.		<p>I Põhiseisukohad</p> <p>1. Õigusakti vorm ja pädevuste liikumine liidu tasandile: <u>ITL eelistab jätkuvalt EL-i elektroonilise side regulatsioonina direktiivi, mitte otsekohalduvat määrust, sest see võimaldab arvestada liikmesriikide turgude, ärikeskkondade ja õigusruumide eripäradega.</u> DNA on välja pakutud määrusena ning suurendab seejuures olulisel määral EL-i tasandi rolli ja volitusi, mis ei ole proportsionaalne väikeriikide vajadustega. Rõhutame, et DNA peab vältima</p>	Võtame teadmiseks.

	<p>olukorda, kus üksikute liikmesriikide kohalikud probleemid lahendatakse üle-euroopalise ühtse määrusega. Direktiivi vorm võimaldaks paindlikumalt arvestada riiklike erisustega.</p>	
3.	<p>2. Lubatud lihtsustamise asemel kasvav maht ja koormus: <u>DNA ettepanek ei täida algatuse ühe eesmärgina nimetatud lihtsustamist, vaid kasvatab regulatiivset koormust.</u> Uus regulatsioon koondab sisuliselt senise elektroonilise side koodeksi (direktiiv (EL) 2018/1972) kogu mahus ning lisab sellele uusi kohustusi ja menetlusi. Eriti probleemseks peame väga suures mahus viidatud rakendusakte ja juhiseid, mis vähendavad õigusselgust ja suurendavad halduskoormust.</p>	Arvestatud.
4.	<p>3. Horisontaalsete õigusaktide dubleerimine: DNA ettepanekus käsitletakse mitmeid teemasid, mis on juba reguleeritud EL-i horisontaalsete õigusaktidega (näiteks tarbijakaitse, küberturvalisuse, kriisivalmiduse, konkurentsioiguse ja andmekaitse valdkondades). Dubleerimine ja ristviited vähendavad läbipaistvust ning tekitavad topeltkohustusi. Lisaks on arusaamatu, miks DNA ettepanekus on nii palju kirjeldavaid seletusi ja viiteid, mille järgi kohaldub kehtiv õigus niigi. See ei aita kaasa lihtsustamisele. <u>Eesmärgiks peaks olema normistik, mis on lühem, selgem ja dubleerimisvaba.</u></p>	Võetud teadiseks.
5.	<p>4. Sagedushaldus ja julgeolek: ITL ei toeta sagedushalduse edasist tsentraliseerimist EL-i tasandile. Eesti eripärad (riigi ja ettevõtete suhteline väiksus Euroopa mastaabis, piiririigi kontekst, sagedased häired, julgeolekukaalutlused) nõuavad jätkamist riikliku otsustusõigusega. Sageduslubade kestuse, jagatud kasutuse ja andmebaaside kohustuslik üle-euroopaline raam võib halvendada investeerimiskeskonda ning osutada hoopis kahjulikuks nagu nägime hiljutises diskussioonis privaatvõrkude tarbeks sageduste eraldamise teemal. <u>Eesti eesmärgiks DNA ettepaneku läbirääkimistel peab olema piirkondlikust eripärast tuleneva paindlikkuse säilitamine.</u></p>	Arvestatud.
6.	<p>5. Vaskvõrkude sulgemine: <u>Ülemineku siht on mõistetav, kuid ülemineku reeglite liigne detailne üle-euroopaline ette kirjutamine ei ole sellisel moel kuidagi põhjendatud. Piisab üksnes sellest, kui DNA seab suuna uutele tehnoloogiatele üleminekuks, sh vaskvõrkude sulgemiseks, kuid välistab kõikide muude nõuete kehtestamise selle protsessi osas.</u> Tehnoloogianeutraalsus peab säilima (vaskvõrgu alternatiiviks võib olla mis tahes tehnoloogiline lahendus) ning liikmesriigid peavad saama valida omale sobivaima tee ja ajastuse. Konkreetsete tingimuste ja tehnoloogiate ette kirjutamine ning liikmesriikidele</p>	Arvestatud.

	<p>täiendavate tsentraalsete nõuete loomine tekitab üksnes täiendavaid takistusi eesmärgi saavutamisele (vaskvõrkude sulgemine) ja kahjustab investeerimiskeskonda ning pidurdab innovatsiooni. Tegevuskavad peavad jääma kohalikule tasandile ning arvestama kohalike eripärade ja tehnoloogiliste võimalustega. Riiklike plaanide edastamise ja kooskõlastamise bürokraatia tuleb hoida minimaalsena.</p>	
7.	<p>6. Lõppkasutajate õigused ja tarbijakaitse laienemine äri sektorile: <u>Sektorspetsiifilist tarbijakaitset on vaja lihtsustada, mitte juurde lisada.</u> ITL ei toeta tarbijakaitse eriregulatsiooni laiendamist mikroettevõtetele ja MTÜ-dele viisil, mis läheb vastuollu üldise võlaõiguse loogikaga. See suurendab oluliselt sideettevõtete koormust. Sideturgude tulevases regulatsioonis on vajalik tarbijaid puudutava eriregulatsiooni eemaldamine või selle mahu vähendamine oluliselt, seda iseäranis sideteenuste lepinguid puudutavas osas. Üldised ELi tarbijaõiguse normid juba tagavad ka sideteenuseid kasutavatele tarbijatele enam kui piisava kaitse. Oleme ka varasemalt väljendanud, et sidevaldkonna tarbijaõiguslik ülereguleerimine takistab nii kiiret üleminekut uutele tehnoloogiatele kui ka innovatsiooni laiemalt ja pärsib seeläbi investeeringuid. Tarbijakaitse valdkonna regulatsioonide rohkus ning nende hajutatud erinevates õigusaktides tekitab ka tarbijatele endile segadust. Neil on keeruline mõista oma õigusi ja kohustusi suhetes teenusepakkujatega. Seda suurendavad ka arvukad lepingus sätestatud kohustuslikud erinõuded pooltele.</p>	Arvestatud.
8.	<p>7. Toimepidevus ja tarneahela turvalisus: Erinevate süsteemide ning teenuste toimepidevus ja turvalisus on tänases maailmas väga olulised teemad. Siiski leiame, et <u>DNA-s eraldi sektorspetsiifilise kihi lisamine võib osutada dubleerivaks või tekitada paralleelseid regulatsioone teiste EL-i õigusaktidega</u> kehtestatud (näiteks NIS2 ja CER direktiivid, mis on Eesti õigusesse üle võetud, ja nende otsekohalduvad rakendusaktid) või kehtestamisel olevate (näiteks EL-i küberturvalisuse määruse muutmise ettepanek) raamistikega. Taaskord kannatab õigusselgus ning lisandub regulatiivne koormus, mille tulemusena Euroopa Liit muutub üha kiiremini õiguskeskkonnaks, mis peletab investeeringuid eemale, mitte ei tõmba neid ligi nagu on soovitud.</p>	Arvestatud.
9.	<p>8. Üleminekuaj: DNA ettepanekus sisalduva otsekohalduva regulatsiooni, s.h uue regulatsiooni maht on väga suur. Otsekohalduv määrus tähendaks kogu senise Eesti sidevaldkonna regulatsiooni (elektroonilise seaduse) üle vaatamist ja kas osaliselt või tervikuna kehtetuks tunnistamist. Lisaks on DNA ettepanekus</p>	Arvestatud.

	<p>ette nähtud ebamõistlikult suur hulk rakendusakte (35 tk), mida hetkel veel laual pole. Praktika teiste EL-i õigusaktidega (nt tehisintellekti määrus) näitab, et neid ei õnnestu nende koostajatel ning kehtestajatel nii kiires ajaraamis vastu võtta. Seega välja pakutud väga lühike ülemineku aeg 6 kuud ei ole realistlik. <u>ITL ettepanek on, et ülemineku aeg peab olema minimaalselt 24 kuud, aga soovituslikult veelgi pikem (36 kuud), arvestades välja pakutud muudatuste mahtu.</u></p>	
10.	<p>II Selgitused ja täiendavad seisukohad 1. DNA ettepaneku I osa – skoop, eesmärgid ja definitsioonid (art 1–3) DNA ettepaneku maht on põhjendamatult suur, on mitmeid teemasid, mis ei vaja nii spetsiifilist regulatsiooni. DNA ettepaneku eesmärgiga seoses leiame, et sideturu reguleerimiseks sobib paremini direktiiv kui õigusakt, mille liikmesriigid üle võtavad ja oma riigi oludele vastavalt rakendavad.</p>	Võtame teadmiseks.
11.	<p>2. DNA ettepaneku II osa – toimepidevus (resilience) (art 4–8) Toimepidevuse ja kriisivalmiduse tagamine on väga olulised teemad, kuid DNA-s eraldi elektroonilise (digitaalse) side sektorspetsiifilise toimepidevuse kihi loomine tekitab küsimuse dubleerimisest ja topeltkohustustest. Tulemuseks võib olla erinevas sõnastuses paralleelselt kehtiv regulatsioon. Nagu ülal viitasime on see teema juba käsitletud erinevates EL ja siseriiklikes horisontaalsetes õigusaktides. <u>Meie soovitus on selgelt piiritleda, millised kohustused on sidossektorile spetsiifilised ja millised tulevad horisontaalsetest õigusaktidest, ning vältida olukorda, kus ettevõtjal tuleb sama kohustust täita mitme õigusakti alusel paralleelselt.</u> On äärmiselt oluline, et selles niivõrd tähtsas teemas oleksid kohustused üheselt kirjas ja arusaadavad. Kui reguleerida toimepidevust erinevate õigusaktidega ja erinevate regulaatorite ning järelevalveasutuste poolt, siis on tulemuseks hajunud ja ebaselge regulatsioon.</p>	Arvestatud.
12.	<p>3. DNA ettepaneku III osa – ühtse turu luba ja pass (art 9–12) ITL leiab, et ühtse (teise liikmesriigi sideturule sisenemise) passi (Single Passport) puhul on ebaselge, millist probleemi sellega lahendatakse. Praktikas ei ole piiriülese tegutsemise suurimaks takistuseks teavituse vorm. Näiteks Eestis on turule sisenemise registreerimine juba täna lausa äärmiselt lihtne. ITL toetab senist teavitamiskohustust (general authorisation). Oluline on, et iga turule sisenev või seal tegutsev ettevõtja peab järgima kohalikke õigusnorme ja protseduure. Ühtse passiga võib tekkida oht, et</p>	Arvestatud.

	<p>teenusepakkuja tegutseb ühes riigis väljastatud loa alusel, omamata piisavat arusaama sihtriigi õiguslikest nõuetest ja kohalikust õiguskeskkonnast. See puudutab eelkõige valdkondi, mis on sidevõrkude rajamise ja sideteenuste edasise osutamise juures olulised: võlaõigus, asjaõigus, tsiviilõigus, ehitusõigus, haldusõigus jm seonduvad õigusvaldkonnad, mis on olulised näiteks sidevõrkude ehitamise ja võõral kinnisasjal paiknemise seisukohast). Sidevõrkude rajamine hõlmab endas nii tehnovõrkude kui füüsilise taristu õigusliku keskkonna tundmist konkreetses liikmesriigis. Need erinevused ei ole vaid formaalsed nüansid, vaid need on täitmiseks ka turule sisenejatele. Näiteks, Eestis on põhiseaduslikult kaitstud eraomandi puutumatus, mis nõuab kinnisasja omanikuga arvestamist ja maakasutuse kokkuleppimist. Ühtne pass ei saa neid riigisiseseid õiguslikke aluseid ja kohustusi eirata ega kehtestada ühtlustatud toimetamist liikmesriikide üleselt. Seaduse mittetundmine ei saa vabastada vastutusest ja seaduse täitmise kohustusest. Kohalikul tasemel toimetamiseks kohaliku registreerimise nõue võimaldab nõuda kohaliku õiguskeskkonna teadmist ning allutada tegutsemine riikliku järelevalve alla.</p> <p>DNA ühtse passi lihtsustatud regulatsioon võib omakorda viia ebavõrdse konkurentsiolekorra tekkimiseni, kus ühed turuosalisel järgivad siseriiklikust õigusest tulenevaid kohustusi ja teised mitte. Välja pakutut võib vaadelda ka kui eemaldumist eesmärgist tagada kõigile turuosalistele võrdsed võimalused (<i>level playing field</i>).</p> <p><u>ITL teeb ettepaneku Eesti seisukohtades rõhutada vajadust tagada, et ühtne turule sisenemise pass ei vähendaks kohalike reeglite järgimist ega konkreetses riigis toimetamise üle järelevalve teostamist, sh riikliku järelevalve toimimist ja tõhusust.</u></p>	
13.	<p>4. DNA ettepaneku IV osa – ressursid (raadiosagedused ja numeratsioon)</p> <p>4.1 Raadiosagedused (art 13–35)</p> <p><u>ITL ei toeta raadiosageduste osas pädevuste ja volituste olulist nihutamist liikmesriigist EL-i tasemele.</u> Raadiosagedused on sidevõrkude rajamisel ja sideteenuste osutamisel väga oluliseks ressursiks ning nende haldamine peab arvestama iga riigi julgeoleku olukorda ja piirkondlikke eripärasid. EL-i tasandile on oluline viia mõistmine, et Eesti (ja ka teised EL-i idapiiril asuvad liikmesriigid) on piiririigid Venemaaga. Praeguses julgeolekupoliitilises olukorras on suur sageduslike häirete risk ja meie riiklikud julgeolekukaalutlused nõuavad, et otsustusõigus (eelkõige sageduslubade</p>	Arvestatud.

	<p>tingimuste ja kestvuse osas) jääksid riiklikule tasandile. EL-i tasemel võib olla ühtse raamistiku ja printsiipide välja töötamine ning nende eest seismise koordineerimine Rahvusvahelises Telekommunikatsiooniliidus.</p> <p>Me ei näe vajadust üle-euroopaliste sageduslubade järele. See on potentsiaalseks arengupiduriks Eestile. Sellise lähenemise korral on oht, et Eesti kujuneks Kesk-Euroopa ja Lääne- Euroopa sideettevõtete ääremaaks, sest võrguarenduse investeeringud siia jääksid alati vähemprioriteetseks võrreldes suuremate tarbijaturgudega. Üleeuroopalised sagedusoksjonid oleksid pelgalt samm konsolideerimise suunas, soosides suuri telekomiettevõtteid ja tõrjudes turult väiksemaid. See oleks selgelt kohalike teenusepakkujate suhtes diskrimineeriv ega toetaks EL regionaalse tasakaalu ega digivõimekuse eesmärke.</p> <p>Raadiosageduslubade kestvuse osas leiame, et ka selle otsustamine tuleb jätta liikmesriigi tasemele. Ajal, mil käsil on 5G sagedusala kasutuselevõtt ja valmistatakse 6G-ks, on oluline säilitada sagedustega seonduvate kasutuste osas ennustatavus ja seniste reeglite püsijäämise osas turvalisus ning investeeringukindlus. Liikmesriikidel peab olema võimalus kohandada sageduspoliitikat vastavalt tegelikele oludele. Seda kõike ei ole võimalik tsentraliseeritud EL-põhise mudeliga usaldusväärset moel tagada.</p> <p><u>Eesti eesmärk DNA ettepaneku läbirääkimistel peab seetõttu olema paindlikkuse säilitamine piirkondliku eripära tõttu.</u></p>	
14.	<p>4.2 <u>Satelliitside (art 36–45)</u></p> <p>ITL mõistab soovi tugevdada EL-i strateegilist autonoomiat ja kontrolli satelliitside üle ning selle strateegilist tähtsust. Samas rõhutame, et peab olema tagatud satelliitside ja maapealsete sidevõrkude häirevaba koostoimimine ning ühtsed tururegulatsiooni reeglid.</p> <p>Toetame kaitsemeetmete kehtestamist nii Rahvusvahelise Telekommunikatsiooni Liidu (ITU) tasemel kui vastavate EL-i litsentside (Union authorization) tingimustes maapealsete mobiilsidevõrkude ja võrdsetel alustel sama sagedusala kasutatavatele ((Art 45(1) Shared use of radio spectrum between terrestrial and satellite systems) satelliitsidesüsteemide vastastikuste raadiohäirete vältimiseks. Vastavad tehnilised tingimused peavad olema selged ning satelliitside lahendustele ei tohi tekkida põhjendamatu konkurentsieelist võrreldes maapealsete operaatoritega.</p>	Arvestatud.

	<p>Lisaks peavad satelliitside pakkujatele kehtima samaväärsed tururegulatsiooni ja tarbijakaitse reeglid nagu teistele telekommunikatsiooniteenuste osutajatele, kes lõppkasutajatele teenuseid pakuvad.</p> <p>Juhul kui on tagatud satelliitsidevõrkudele ja maapealsetele elektroonilise side võrkudele ning teenustele samaväärsed tingimused mõjutab see positiivselt ka juba toimivate mobiilsidevõrkude arengut ja valmidust ning kindlust investeerida nendes.</p>	
15.	<p>4.3. <u>Numeratsioon (art 46–52)</u></p> <p>ITL-l ei ole numeratsiooni puudutavate DNA ettepanekus sisalduvate sätete osas hetkel ettepanekuid. Samas palume Eesti seisukohtades jälgida, et kavandatavad muudatused ei tekitaks topeltkohustusi ega oleks ebamõistlikult koormavad ning oleksid kooskõlas Eesti numeratsiooniplaani ja praktika loogikaga.</p>	Võetud teadmiseks.
16.	<p>5. DNA ettepaneku V osa – üleminek optikale, turgude toimimine ja konkurents</p> <p>5.1 <u>Üleminek fiiberoptikale (art 53–61)</u></p> <p>Vaskvõrkude sulgemine ja tulevikukindlate võrkude arendamine on vajalik. Samas leiame, et ülemineku reeglite liigne detailsus DNA ettepanekus ning üleeuroopaline regulaatoritele ning EK-le plaanide esitamise bürokraatia ning eeltingimuste seadmine on ebaproportsionaalne ja põhjendamatu. Kordame üle eelpool öeldu, et tehnoloogianeutraalsus peab säilima ning liikmesriigil peab olema vaba õigus valida, kuidas, milliste tingimustega ja millises ajaplaanis üleminek korraldada ja millistele tehnoloogiatele vasevõrkude sulgemisel üle minnakse.</p> <p><u>Teeme ettepaneku jätta DNA-sse vaskvõrkude sulgemise osas alles üksnes normi, mis suunab liikmesriike vaskvõrke sulgema ja uutele kaasaegsetele tehnoloogiatele tehnoloogianeutraalsuse põhimõttel liikuma, ning võtta välja muud reeglid ja nõuded.</u> Konkreetsed tegevuskavad peavad jääma üksnes liikmesriigi otsustuspädevusse, kuna kontekst on selles küsimuses liikmesriigiti väga erinev.</p>	Arvestatud.
17.	<p>5.2 <u>Maale juurdepääs (art 62–64)</u></p> <p>Sidetaristu rajamise lihtsustamine on väga oluline eesmärk, kuid juhime tähelepanu, et maa kasutamise õigused, eraomandi puutumatus ja kinnisvaraõiguse põhimõtted erinevad oluliselt liikmesriigiti. Seetõttu ei pea me mõistlikuks lisada DNA-sse ühtset detailset lahendust, mis võib osutada vastuoluliseks liikmesriikide kohaliku õigusega või praktikas teostamatuks. <u>ITL</u></p>	Võetud teadmiseks.

	<p>toetab lähenemist, et liidu tasandil soovitatakse ja jagatakse parimaid praktikaid, kuid otsustusõigus konkreetsete rakendusmehhanismide osas jäetakse liikmesriigi tasandile.</p>	
18.	<p>5.3. Sidumine (art 65–71) ning turud ja konkurents (art 72–86) ITL ei toeta hulgitasandi toodete ja turegulatsiooni meetmete üleeuroopalist keskset ettekirjutamist. Liikmesriikide turud on erinevad nii suuruse, ajaloo kui ka konkurentsi struktuuri poolest. Kohalik regulaator on parimas positsioonis hindamaks, kas ja kui, siis millised hulgitasandi tooted ja regulatiivsed meetmed on kohalikul sideteenuste turul konkurentsi tagamiseks asjakohased. <u>Seega meie ettepanek on jätta selles valdkonnas pädevuste suhe liikmesriigi ja EL-i tasandi vahel muutmata.</u></p>	Arvestatud.
19.	<p>6. DNA ettepaneku VI osa – teenused 6.1. Universaalteenus (art 87–91) ITL seisukoht on, et universaalteenuse regulatsioon ei ole tänases turuolukorras vajalik ning on ajale jalgu jäänud. <u>Teeme ettepaneku universaalteenuse normid DNAST välja võtta.</u> Turul on teenusepakkujaid piisavalt, neid lisandub üha ning horisontaalsed tarbijakaitse normid tagavad tarbijate kaitse. Universaalteenuse asemel tuleks keskenduda sidetaristu rajamise lihtsustamisele ja sihitud toetusmeetmetele nn valgetel aladel, et tagada tänapäevase kvaliteetse sideteenuse jõudmise kõigi elanikeni mis on ju DNA eesmärgiks.</p>	Arvestatud.
20.	<p>6.2. Lõppkasutajate õigused (art 95–114) Märgime, et varasemalt Euroopa Komisjoni poolt väljaöeldud suund vähendada sektorspetsiifilist tarbijakaitse regulatsiooni ei kajastu DNA ettepanekus. Olukord on vastupidine, sest DNA ettepanekus mitmed hetkel kehtivad teabe- ja läbipaistvusnõuded säilivad, lisanduvad ja karmistuvad. <u>ITL teeb ettepaneku Eesti seisukohades rõhutada, et vajalik on sisuline lihtsustamine ehk sidespetsiifilise tarbijakaitse normide kehtetuks tunnistamine.</u> Ka tarbijakaitse sätete kohaldamisala laiendamine mikroettevõtetele ja MTÜ-dele tekitab nii põhimõttelise kui praktilise probleemi. Ettevõtjad ei ole tarbijad (ka EL-i tarbijakaitseõiguse mõttes) ning nende tarbijana käsitlemine suurendab vaidlusi ja sideteenuse osutajate koormust. Tingitud on see asjaolust, et igakordselt tuleks hakata tuvastama, kas ettevõtte läheb tarbijakaitse erisuse alla või mitte ning see staatus võib teenuse osutamise ajal muutuda, kuna ettevõtte töötajate arv või käive on muutumises.</p>	Arvestatud.

	<p>Hädaabiteenuste ja avaliku hoiatuse teenuste kontekstis tuleb selgelt määrata, kuidas tagatakse vastutus kohustuste täitmise eest olukorras, kus turule tulevad uued piiriülesed või ühtse passi alusel tegutsevad teenusepakkujad. Ebaselgeks jääb siin ka kas ja kuidas laieneb hädaabiteenuste tasuta osutamise kohustus satelliitside tehnoloogial põhinevate mobiilside teenuste osutajatele, kas satelliitside pakkujale kehtivad võrdväärsed kohustused mobiilside teenuse osutajatega ning millise ettevõtte kanda jäävad hädaabikõne teostamise kulud. ITL ei pea põhjendatuks nn „must carry“ kohustuse säilitamist DNA-s ning palub Eesti seisukohtades tuua välja, et selle kohustuse säilitamine on õigustatud vaid juhul, kui suudetakse näidata selle tegelikku vajadust ja mõju.</p>	
21.	<p>7. DNA ettepaneku VII osa – juhtimine (governance) (art 115–180) ITL ei toeta EL-i tasandi erinevate olemasolevate ja uute regulaatorasutuste otsustusõiguse kasvu viisil, mis vähendab riiklike regulaatorite võimalust kohaliku kontekstiga arvestada. Eriti problemaatiliseks peame seda, et uue pädeva asutuse Office for Digital Networks protseduurireglid ja menetlused on DNA kohaselt niivõrd detailsed, et toovad kaasa täiendava bürokraatia. Kuigi tegime ettepaneku jätkata EL-i tasandil sideturgu reguleerides direktiiviga, mille liikmesriigid peavad siseriiklikku õigusesse üle võtma, siis mõistame, et EL-i tasandi pädevaid asutusi puudutav regulatsioon peaks olema kehtestatud otsekohalduva määrusena. <u>Seetõttu on meie ettepanek reguleerida juhtimise teemad eraldi õigusaktis ettevõtetele kohalduvast.</u> <u>Lisaks on meie ettepanek piirata rakendusaktide ja juhiste mahtu ning tagada, et need ei muutuks sisuliselt täiendavaks regulatsioonikihiks, vaid ainult täpsustaks seal, kus hädavajalik.</u></p>	Võetud teadmiseks.
22.	<p>8. VIII osa – üld- ja lõppsätted (art 181 jj) ITL palub Eesti seisukohades pöörata tähelepanu normitehnilisele selgusele: DNA-s ei ole põhjendatud viidata või ümber kirjutada teiste õigusaktide sätteid, kui need kohalduvad niigi (nt ligipäätavuse ja teabe edastusviisi nõuded DNA art 95 punktis 1). Sama kehtib viidete kohta tulevastele raamistikutele (nt Business Wallet DNA artiklis 202), kus kohustused ka sideteenuste osutajatele peaksid tulema vastavast õigusaktist. <u>E-privatsuse direktiivi puudutavate muudatuste osas oleme seisukohal, et e-privatsuse direktiiv vajab eraldiseisva õigusaktina kehtetuks tunnistamist, kuna valdava suure osa selles sätestatud katab juba Isikuandmete kaitse üldmäärus (GDPR). Selles sätestatu vajab ülevaatamist tervikuna ja jätkuvalt reguleerimist</u></p>	Võetud teadmiseks.

		vajavad teemad tuleb sätestada muude õigusaktidega.. Oleme sama seisukoha esitanud ka 2025. aasta lõpus sisendiks Eesti seisukohtadele EL-i digivaldkonna lihtsustamispaketi (omnibussi) kohta.	
23.		<p>Lisateema: küberturvalisuse pakett ja tarneahela turvalisus</p> <p>Lisateemana soovime juhtida Justiits- ja Digiministeeriumi sideturgude talituse tähelepanu ka hetkel menetluses olevale EL-i uuele küberturvalisuse paketele, mille raames tehtud ettepanek uueks küberturvalisuse määruseks (Cybersecurity Act – CSA2), mis sisaldab ka sidevõrkude tarneahela turvalisust puudutavaid sätteid (vt artiklid Vt artiklid 110 ja 111).</p> <p>Plaanime selle paketi osas esitada oma sisendi Justiits- ja Digiministeeriumi riikliku küberturvalisuse talitusele, kuid märgime, et tarneahela turvalisuse (kõrge riski määratlemine) EL-i tasandile tõstmine ning lühikesed üleminekutähtajad (nt 36 kuud) tekitavad Euroopa ettevõtetele kindlasti olulisi riske. Samuti eeldab kõrge riskiga riikide nimekirjade kujundamine EL-i tasandil poliitilist konsensust, mis võib olla erinevate liikmesriikide vahel raskesti saavutatav. Lisaks tuleb selgelt määrata, kui kaugemale võrgu osades kohustus ulatub (nt mobiilvõrgu kontekstis tuumikvõrk vs juurdepääsuvõrk).</p>	Võetud teadmiseks.
24.	Siseministeerium	<p>Tulenevalt Riigikantselei resolutsioonist 2-5/26-00324 edastab Siseministeerium arvamuse Justiits- ja Digiministeeriumile Euroopa Liidu (edaspidi <i>EL</i>) digivõrkude määruse ettepaneku kohta, COM(2026) 16. Ülevaate koostasid Siseministeeriumi EL ja välissuhete osakond, elanikkonnakaitse osakond ning sisejulgeoleku osakond (info@siseministeerium.ee). Valdkondade eest vastutab Siseministeeriumi kantser Tarmo Miilits (tarmo.miilits@siseministeerium.ee).</p> <p>Siseministeerium toetab EL digivõrkude määruse ettepanekut. Samas soovib Siseministeerium juhtida tähelepanu mõnedele praktilistele aspektidele, eriti küberturvalisuse, digiarengu ning julgeoleku vaatepunktidest.</p> <p>Esiteks võiks määruse küberturvalisuse aspektid olla selgemalt ja tugevamalt seotud olemasolevate EL-i raamistikega, eelkõige NIS2 direktiivi ning küberturvalisuse sertifitseerimise raamistikuga. See aitaks vältida regulatiivset killustatust ning tagada, et digivõrkude turvalisuse nõuded oleksid kooskõlas juba kehtivate EL-i küberturvalisuse standardite ja riskijuhtimise põhimõtetega.</p>	Võetud teadmiseks.

	<p>Teiseks oleks vajalik selgem käsitlus digivõrkude tarneahela riskidest. See hõlmaks võimalust hinnata, hallata ja vajaduse korral piirata kõrge riskiga tarnijate kasutamist kriitilises digitaristus.</p> <p>Samuti võiks määrus täpsemalt määratleda kriisivalmiduse ning küberintsidentide koordineerimise mehhanismid EL-i ja liikmesriikide vahel. Selgem raamistik aitaks tagada kiire ja tõhusa reageerimise ulatuslikele võrguhäiretele või küberrünnakutele ning toetaks liikmesriikide vahelist operatiivset koostööd.</p> <p>Lisaks oleks põhjendatud pöörata suuremat tähelepanu pilvepõhiste võrgulahendustega seotud turvariskidele, mis muutuvad digivõrkude arhitektuuris üha kesksemaks. Samal ajal on oluline tagada, et liikmesriikidel säilib piisav paindlikkus rakendada riikliku julgeoleku kaalutlustel täiendavaid turvameetmeid, eelkõige kriitilise taristu kaitseks.</p>	
25.	<p>Hädaabiteenuste ja ohuteadete edastamisel on eeldatud, et EL-i digitaalne identiteedirahakott (ingl. k. <i>EUID Wallet</i>) tehnilise lisandina, kuid Siseministeeriumi hinnangul on oluline, et seda oleks võimalik integreerida liikmesriigi hädaabiteenuse ja ohuteatesüsteemi olemasolevasse süsteemi.</p>	Arvestatud
26.	<p>1. Kaks üldist ja pigem siseriiklikku tähelepanekut:Siseministeerium soovib olla kindlasti kaasas BERECi Union Preparedness Plan protsessiga. Siin on sees nii sidetaristu vastupidavus kriisidele, millest sõltuvad ohuteavitus, ORS ja mitmed teised riigi IKT süsteemid ning ka nõuded kriisi ja ohuteavituste edastamiseks;</p> <p>2. Siseministeerium soovib olla kindlasti kaasatud ühtse passi ja EUDI Wallet teenuste paketi arendamises, kuivõrd see on eelnõu kohaselt tulevikus seotud nii hädaabiühenduse kui ka ohuteavituse edastamisega.</p>	Võetud teadmiseks.
27.	<p>Tagasiside DNA artikli 106 osas:</p> <p>Toetame, et kõik numbripõhised sideteenused peavad võimaldama tasuta ja takistusteta ligipääsu hädaabinumbrile 112.</p> <p>Toetame, et Häirekeskusel peab olema võimalik helistada tagasi numbrile, millelt 112-le helistati. Praegu esineb olukordi, kus näiteks eakatele mõeldud terviseandmeid monitooriv andur või häirenupp saadab 112-le automaatse teate, kuid Häirekeskusel puudub võimalus samale numbrile tagasi helistada. Selle</p>	Arvestatud

		<p>tõttu ei ole võimalik tagada toimivat hädaolukorrasidet, kuna ohu hindamiseks on liiga vähe teavet.</p> <p>Toetame, et riik võib nõuda näiteks sõnumirakenduse kaudu hädaabiühenduse loomist, kuid ainult juhul, kui Häirekeskus on tehniliselt võimeline selliseid teateid vastu võtma. See tagab, et nõude esitamisel on olemas riigi poolt vajalik tehniline valmisolek.</p> <p>Toetame, et eravõrkude ja mitteavalike sidekanalite teenused peavad võimaldama 112-le hädaabikõne tegemist, kui kasutajal puudub muu võimalus 112-ga ühenduse loomiseks.</p> <p>EUDI Wallet ehk digikukru osas on keeruline võtta seisukohta, kuna puudub arusaam, millist tehnilist arendust see Häirekeskuse jaoks tähendab. Häirekeskus on edastanud vastava päringu RIA-le, et teemas selgust saada.</p> <p>Toetame, et EL-is reisides peab olema tagatud toimiv ligipääs hädaabinumbrile 112.</p> <p>Toetame, et hädaabikõne asukohtaandmed peavad jõudma viivitamatult Häirekeskusesse. Eestis tagab ühtne Häirekeskuse süsteem, et asukohtaandmete edastamisega Häirekeskuste vahel ei teki probleeme. 112 number toimib üleriigiliselt: olenemata sellest, millisest piirkonnast helistaja helistab või millises Häirekeskuses kõnele vastatakse, on võimalik asukohtaandmeid vastu võtta ühtsetel alustel.</p> <p>Toetame, et 112 number peab olema puuetega inimestele võrdselt kättesaadav. Eestis on praegu võimalik kasutada 112 teenusel SMS-i funktsionaalsust, järgmisena lisandub reaalaaja tekstiedastus (RTT). Kui telefonitootjad hakkavad toetama äpivaba videokõnet, oleme valmis arendama Häirekeskuses ka kahesuunalise 112 videokõne võimekuse.</p> <p>Toetame, et hädaabikõne puhul peab Häirekeskus saama helistaja asukohateabe koheselt ja tasuta, kasutades nii sideoperaatori võrgu kui helistaja seadme infot. Täna see praktikas ka nii toimib.</p> <p>Toetame, et riik peab tagama, et kõik, sealhulgas puuetega inimesed ja EL-i teises riigis viibivad kasutajad, teaksid, kuidas 112 numbriga ühendust võtta ning see info peab olema ligipääsetav ja arusaadav.</p> <p>See säte annab Euroopa Komisjonile õiguse kehtestada kogu EL-is ühtsed ja siduvad tehnilised reeglid hädaabiühenduse toimimise kohta, sealhulgas mobiilirakenduste, digitaalse identiteedi, asukoha täpsuse, puuetega inimeste ligipääsu ja kõnede suunamise osas.</p>	
--	--	---	--

	<p>Eesti kontekstis peame oluliseks, et täiendavad nõuded või suunised oleksid kehtestatud realistlike tähtaegadega või toetatud täiendavate rahastusmeetmetega. See tagaks võimaluse kaasata vajalikke ressursse uute tehnoloogiliste võimekuste arendamiseks ja süsteemide haldamiseks. Uute tehniliste reeglite lisandumisel tuleb tähtaegade seadmisel kaasata liikmesriike. Toetame, et iga EL-i liikmesriik peab lisama oma Häirekeskuse rahvusvahelised kontaktinumbrid ühtsesse EL-i andmebaasi, et riikide häirekeskused saaksid omavahel vajadusel operatiivselt ühendust võtta. Tegemist on väga vajaliku kohustusega. Eestis juhtus hiljuti traagiline olukord, kus oli vaja ühendust saada Lõuna-Euroopas asuva häirekeskusega, kuid kontaktide puudumise tõttu ei olnud see võimalik.</p>	
28.	<p>Tagasiside DNA artikli 107 osas: Siseministerium toetab põhimõtet, et liikmesriigi mobiilsideoperaatorid peavad olema võimelised edastama ohuteavitusi kõigile lõppkasutajatele, kes viibivad määratletud ohualas. Oluline on tagada universaalne katvus ja viivitamatu edastamine, küll aga kasutatav tehnoloogia ise ei peaks olema õigusaktiga järgalt ette määratud. Liikmesriikidele peab jääma õigus määrata kasutatav tehnoloogiline lahendus vastavalt riiklikule ohuteavituse süsteemile. Leiame, et tehnoloogia valik peab jääma liikmesriigi pädevusse. Teeme ettepaneku vältida kohustust kehtestada täiendavaid paralleelseid lahendusi juhul, kui liikmesriigil on juba toimiv ja nõuetele vastav süsteem ning sätestada selgesõnaliselt tehnoloogianeutraalsuse põhimõte. Siseministeriumi seisukoht on, et Eesti ei toeta eraldi, paralleelse kohustusliku mobiilirakenduse loomist üksnes ohuteavituste edastamiseks. Avalike hoiatuste edastamine peab toimuma riiklikult tervikliku ja juba toimiva ohuteavituse süsteemi kaudu. EUID walleti lahendus ei tohiks olla eraldiseisev kohustuslik hoiatuskanal. Kui EUID walleti kaudu hoiatuste edastamine muutub kohustuslikuks, peab see olema liidestatav riikliku ohuteavituse rakendusega (Eesti äpp), mitte vastupidi. Teeme ettepaneku sätestada, et EL tasandil tuleks sätestada, et EUID wallet toimib tehnilise liidesena (interface), mis võimaldab liikmesriigil integreerida hoiatused oma olemasoleva riikliku süsteemiga. Rakendusaktid peavad piirduma tehniliste standardite ja koostalitlusvõime nõuetega, jättes süsteemi arhitektuuri ja rakendusmudeli kujundamise liikmesriigi pädevusse.</p>	Arvestatud.

		<p>Siseministeeriumi hinnangul on ühe aasta pikkune tähtaeg Eesti jaoks väga ambitsioonikas, arvestades vajadust süsteemi arendamiseks, integreerimiseks, testimiseks ning küberturbe nõuete täitmiseks. Avalike hoiatuste süsteem on kriitilise tähtsusega infrastruktuur, mistõttu eeldab iga uus integratsioon põhjalikku riskianalüüsi, turvatestimist ja koormustestimist. Paralleelse või eraldiseisva mobiilirakenduse loomine suurendaks arendus- ja halduskoormust ning killustaks süsteemi. Kui EUID walleti kaudu hoiatuste edastamine muutub kohustuslikuks, peab see olema tehniliselt liidestatud Eesti riikliku ohuteavituse rakendusega (Eesti äpp), mitte toimima eraldiseisva või paralleelse süsteemina. Teeme ettepaneku pikendada rakendustähtaega vähemalt 24 kuuni ja võimaldada paindlikku üleminekuperioodi, vastavalt tehnilisele valmisolekule. Sätestada, et EUID walleti integratsioon toimub liikmesriigi olemasoleva ohuteavituse süsteemi kaudu, mitte eraldiseisva kohustusliku rakenduse loomisena.</p>	
29.	Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium	<p>Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium esitab Justiits- ja Digiministeeriumile digivõrkude määruse eelnõu kohta järgmised ettepanekud.</p> <p>Seisukoht: Oluline on tagada määruse kooskõla muude infoühiskonna teenuseid reguleerivate Euroopa Liidu õigusaktide nõuetega, sealhulgas digiteenuste määrusest tuleneva üldise jälgimiskohustuse keelu ja piiratud vastutuse põhimõttega.</p> <p><u>Selgitus:</u> Määruse läbirääkimiste käigus on oluline tagada, et eelnõuga seatavad nõuded teenustele on kooskõlas muude Euroopa Liidu õigusaktidega, sealhulgas digiteenuste määrusega (DSA), mis reguleerib infoühiskonna vahendusteenuseid (näiteks internetiühenduse teenus).</p> <p>Meetmete seadmine ebaseadusliku tegevusega (nt pettustega) võitlemise nimel võib osutuda asjakohaseks, kuid tuleb tagada, et teenuseosutajatele ei kehtestata kohustusi, mis on vastuolus DSA-st tuleneva vahendusteenuse osutajate piiratud vastutuse põhimõtte ja üldise jälgimiskohustuse keeluga.</p> <p>Viimane põhimõtte keelab kehtestada teenuseosutajale üldist kohustust jälgida teavet, mida ta edastab või talletab, või aktiivselt otsida fakte või asjaolusid, mis viitavad ebaseaduslikule tegevusele.</p>	Võetud teadmiseks.
30.		<p>Seisukoht: Oluline on tagada, et määrusega kehtestatavad kohustused ei nõrgendaks lõpptarbija kaitset võrreldes kehtiva õigusega ega vähendaks teenuseosutajate kohustust esitada tarbijale selget, läbipaistavat ning mitteeksitavat teavet teenuste tingimuste, kvaliteedi, kiiruse ning</p>	Arvestatud.

		<p>hinnastamise kohta. Samuti peab olema tagatud, et regulatsioon ei kahjusta tarbijate õigusi internetiühenduse kättesaadavuse, lepinguliste õiguste, teenuse kvaliteedi ega haavatavate tarbijagruppide kaitse osas.</p> <p><u>Selgitus:</u> Määruse läbirääkimiste käigus on oluline tagada, et uue regulatsiooni rakendamine ei piiraks olemasolevate EL-i tarbijakaitsenormide kohaldamist ega looks ebaselgust tarbijate õiguste või teenuseosutajate vastutuse osas. Eelkõige tuleb säilitada kooskõla kehtiva tarbijakaitseraamistikuga (sh ebaausate kaubandustavade direktiiv ja tarbijaõiguste direktiiv) ning tagada, et tarbijatele esitatav teave teenuse omaduste, kvaliteedi ja hinnastamise kohta oleks arusaadav ja läbipaistev ning et senised tarbijakaitsesgarantiid, jääksid igati kehtima.</p>	
31.		<p>Seisukoht: Oluline on tagada, et määrusega ei halveneks konkurentsiolekord väikese- ja keskmise suurusega ettevõtete jaoks.</p> <p><u>Selgitus:</u> Tuleb arvestada, et mitmete sidevaldkonna kaubaturgude geograafiline ulatus on pigem siseriiklik, st tarbija jaoks ei ole asendatav teise liikmesriigi võrguoperaatori poolt osutatav teenus. Seega on võimalus turule tulla ka üksnes ühe liikmesriigi piires tegutsevatel ettevõtjatel. Samas võib olukorras, kus otsustusõigus mh turule sisenemise osas (nt sageduste jaotamise küsimus jms) antakse siseriiklikult regulaatorilt üle EL tasandile, tekkida eelis pigem kontserni kuuluvatel üle Euroopa tegutsevatel ettevõtjatel.</p>	Arvestatud.
32.		<p>Seisukoht: Oluline on tagada, et määrusega ei suureneks halduskoormus ning õiguslik ebaselgus liikmesriigi tasandil.</p> <p><u>Selgitus:</u> Varasemad valdkonna direktiivid on siseriiklikusse seadusandlusesse üle võetud, kuid määrus asendab nimetatud direktiivid, mis tingiks õigusmuudatuste vajalikkuse. Ühtlasi tuleb arvestada, et ei tekiks täiendavaid kohustusi nendes liikmesriikides, kus sidevaldkond on pigem vähem reguleeritud ja konkurents kaubaturgudel toimib.</p>	Arvestatud.
34.	Kaitseministeerium	<p>Riigikantselei esitas Kaitseministeeriumile arvamuse esitamiseks COM(2026) 16 Proposal for a REGULATION OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL on digital networks, amending Regulation (EU) 2015/2120, Directive 2002/58/EC and Decision No 676/2002/EC and repealing Regulation (EU) 2018/1971, Directive (EU) 2018/1972 and Decision No 243/2012/EU (Digital Networks Act) ehk EL küberturvalisuse määruse eelnõu. Esitame järgmised tähelepanekud:</p> <p>I. Kaitseministeerium toetab muudatusi, mis lisanduvad NIS2 alla:</p>	Võetud teadmiseks.

	<ol style="list-style-type: none"> 1. Allveekaablite andmeside taristu (kaablid ja nendega seotud rajatised) kui eraldi määratletud objekt. Siinkohal vajab täpsustamist allveekaabli andmeside taristu „operaatori” määratlus juhtudeks, kus kaablit omab konsortsium, opereerimist teeb üks osapool ja maismaajaamad/„landing station” teenused on allhankes. 2. Strateegilise kahese kasutusega taristu omanikud/haldajad/ettevõtjad (seotult sõjalise mobiilsuse loogikaga). Need muudatused suurendavad teenuste järjepidevuse kaitset just nendes valdkondades, kus rikke mõju oleks Eestis ja piirkonnas kiiresti piiriülene. 3. Mikro- ja väike-DNS teenusepakkujate automaatselt väljaviimist kohaldamisalast, kuid soovime, et süsteem jätaks võimaluse (riikliku kriitilisuse hindamise kaudu) hõlmata väikseid DNS-teenuseid, kui nende töökindlus on kriitiline (nt oluliste avalike teenuste sõltuvused). Eesti praktikas on näha, et ründajad on DDoS-kampaaniates sihtinud üha enam nimeservereid, sest neid on keerulisem kaitsta kui hästi „turvatud” veebiservereid. 4. ENISA rolli suurendamist piiriüleste teenusepakkujate järelevalve ja vastastikuse abi koordineerimisel ning registri kasutamist ühtsema pildi loomiseks. See vähendab dubleerivaid kontrole ja toetab ühtlasemat turutasandit. Samas rõhutame ranget konfidentsiaalsus- ja ligipääsuhalduse tarvilikkust. Registriandmete osas peab olema detailne kirjeldus, kuidas tagatakse IP-vahemike ja digiaadresside kaitse ning millised asutused saavad ligipääsu andmetele. Ligipääs registrile peab olema rollipõhine ja logitav ja eriti tundliku taristu (sh kahese kasutusega) andmeid käsitletak minimaalsuse ja vajaduspõhisuse põhimõttel. 5. Postkvant-krüptograafia ülemineku poliitika nõue riiklikes küberstrateegiates. Eesti riiklik küberturvalisuse strateegia 2024–2030 käsitleb kvantohete ja seab sihte kvantkindlate sideturbelahenduste kasutamiseks ning krüptograafilise kompetentsi tugevdamiseks. EL nõue tugevdab vajalikku ajastust ja koordineerimist. 	
35.	<p>II. Art 22 lg 5 maksimaalse harmoniseerimise teema jääb ebaselgeks, mistõttu on vaja lahti mõtestada:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. millal loetakse riiklik nõue „täiendavaks” (näiteks, kas riiklik infoturbestandard E-ITS kui „rakendusraamistik” on täiendav nõue või üks võimalik vastavusviis); 2. kuidas käsitleda kiiresti muutuvat ohtu, kui EL rakendusakt ei kata konkreetset riskimeedet piisavalt (näiteks uued ründetehnikad). 	Võetud teadmiseks.
36.	<p>III. Soovitame lisada selgituse, et riik võib sätestada täiendavaid nõudeid üksnes (i) erandlikel, põhjendatud juhtudel ja (ii) mitte vastuolus EL rakendusaktidega ning, et E-ITS tüüpi raamistikud tuleb käsitleda eelkõige „vastavuse saavutamise</p>	Võetud teadmiseks.

	<p>meetodina” mitte automaatselt keelatud „lisanõudena”. „Küberhoiaku” sertifitseerimise puhul vajame selgust sertifikaadi ulatuse ja kontrollitavuse osas:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. mida täpselt sertifitseeritakse (protsessid, juhtimine, tehnilised kontrollid); 2. kuidas arvestatakse allhanke ja pilveteenuste kasutust; 3. milline on sertifikaadi kehtivuse tühistamise/peatamise mõju. 	
37.	<p>IV. Soovitame täpsustada, et pädev asutus võib teha sihitud järelevalvetoiminguid ka sertifikaadi olemasolul, kui (a) sertifikaat ei kata kõiki Art 25 kohustusi, (b) esineb oluline intsident või (c) on mõistlik kahtlus sertifikaadi aluseks oleva praktika olulisest muutumisest.</p>	Võetud teadmiseks.